

Motion till riksdagen 2007/08:Sf20

av **Veronica Palm m.fl. (s)**
med anledning av prop. 2007/08:94

Åtgärder mot missbruk av tillfällig föräldrapenning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stickprovskontroller och upplysningsverksamhet för att stävja fusk och missbruk.
2. Riksdagen avslår proposition 2007/08:94 Åtgärder mot missbruk av tillfällig föräldrapenning.

Motivering

Fusk och överutnyttjande av bidrag och förmåner i trygghetssystemen kan och får aldrig accepteras. Fusk och missbruk ska i alla lägen stävjas och beivras. Vi socialdemokrater värnar välfärds- och trygghetssystem som omfattar alla. Men det betyder inte att de trygghetssystem vi har i Sverige bör och kan tas för helt givna. Förutsättningarna för de trygghetssystem vi har är flera. Det handlar dels om viljan till solidarisk finansiering, dels om statens förmåga att utforma och upprätthålla dem så att de ger trygghet för individen. Men ytterligare en alldeles avgörande faktor för medborgarnas vilja att bidra är att man känner tillit till och förtroende för vårt välfärdssystem. Därför är också fuskets något som, i det fall det lämnas utan åtgärd, kan undergräva legitimiteten för vår gemensamma välfärd.

Den förra, socialdemokratiska, regeringen inledde ett viktigt arbete som innebar ökade samordningsmöjligheter mellan myndigheter, för att bl.a. kunna upptäcka felaktiga utbetalningar. Det handlade bl.a. om elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter och en viss samkörning av register. Den socialdemokratiska regeringen initierade också arbetet med utökade kontroller, framför allt inom ramen för de ersättningar och förmåner som ryms inom socialförsäkringarna. De statligt finansierade utbetalningarna motsvarar 60 % av statens utgifter. Och av de förmåner som utbetalas står social-

Fel! Okänt namn på

försäkringsförmånerna för den enskilt och ojämförligt största. Därför finns det också en logik i att se till att kontrollsystemen där fungerar.

Av samma skäl initierade också den socialdemokratiska regeringen en översyn av hur utbrett missbruket av tillfällig föräldrapenning var.

Det är vidare vår uppfattning att arbete med samordnings- och kontrollåtgärder behövs. Därtill ska inte information till allmänheten om hur våra gemensamma trygghetssystem är uppbyggda och vilka bestämmelser som gäller – underskattas som prevention mot fusk och felaktiga utbetalningar. Det handlar om att upplysa varje ny generation unga medborgare, försäkrade och förmånstagare om de principer som handlar om rätt, riktighet och individens skyldigheter. Det handlar alltså om en fortlöpande information om rättigheter och skyldigheter. Även de stickprovskontroller som har använts, just vid kontroll av användning av tillfällig föräldrapenning, har visat sig vara effektiva.

Försäkringskassan har dock nyligen kommit med nya uppgifter som visar att de felaktigt utbetalda ersättningarna vid vård av sjukt barn inte är så utbredda som tidigare gjorts gällande. Man kan inte verifiera de 22,5 % som regeringen anser tillhöra ”överutnyttjande”. Det handlar nu i stället om 3–4 %; även slarv och misstag från såväl kassan som föräldrar är inkluderade. Försäkringskassan verkar alltså ha en annan bild av hur mycket det reella missbruket handlar om, än vad den två år gamla undersökningen från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering hade. Att regeringen väljer att grunda sina fakta och förslag i propositionen på den gamla undersökningen, är givetvis både anmärkningsvärt och beklagligt.

Det här styrker dessvärre bilden av en borgerlig regering som slarvar. Det är viktigt att aktivt arbeta mot fusk och överutnyttjande av förmåns- och bidragssystemet, men lika viktigt är det att arbeta mot skattefusk. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte har fler förslag för att komma till rätta med skattefusket. Vi socialdemokrater har en annan syn. Alla former av fusk måste beivras. Som vi inledningsvis redogjort för värnar vi socialdemokrater högt legitimiteten i våra välfärdssystem. Utan legitimitet faller hela poängen med en generell välfärd. Åtgärder mot missbruk måste till när det behövs, men måste också genomföras på ett sätt som är träffsäkert. Vad gäller just träffsäkerheten bör också nämnas att uttaget av vård av sjukt barn är som störst när barnen är mellan ett och fyra år. Mot den bakgrunden har vi svårt att se vinsten med att förskolor och skolor m.fl. ska få den generella uppgiften att administrera intyg för rätt till en statlig ersättning, när de redan har fullt upp med sitt uppdrag att vårda barn samt bedriva pedagogisk verksamhet och utbildning. Att lägga ekonomiska resurser och kraft på intygsutfärdande när fokus bör ligga på barnen, pedagogiken och lärandet är helt enkelt ingen särdeles god lösning. Flera remissinstanser påpekar också nackdelarna med att tilldela förskolor och skolor en sådan uppgift.

Även ur ett barnperspektiv är regeringens förslag tvivelaktigt. Att utsätta barn i 10–12-årsåldern för risken att hamna i något slags budbärarroll, när förälderns rätt till tillfällig föräldrapenning ska styrkas, är olyckligt.

Regeringen har inte heller tillräckligt noga analyserat kostnadseffekterna av sitt förslag. Försäkringskassan menar bl.a. att förslaget skapar nästan lika

Fel! Okänt namn på

stora öknningar av de administrativa kostnaderna som minskningar av försäkringsutgifterna.

Vi avstyrker regeringens proposition som innebär att man inför en skyldighet för föräldrar att via förskolan styrka barnets frånvaro vid ansökan om tillfällig föräldrapenning.

Eftersom vi är mycket angelägna om att fusk och missbruk inte tillåts breda ut sig, är det samtidigt viktigt att noga följa hur utvecklingen ter sig. Ytterligare studier av fusk och felaktigheter med tillfällig föräldrapenning behövs. Att fortsatta stickprovskontroller och en kontinuerlig upplysningsverksamhet fortgår är också av yttersta vikt. Skulle nya uppgifter framkomma som visar att reellt missbruk av tillfällig föräldrapenning tilltar, är vi också beredda att återigen pröva ytterligare åtgärder för att stävja fusket.

Vi delar många av de synpunkter som framkommit från remissinstanserna, såsom Försäkringskassan, Statskontoret, Delegationen för åtgärder mot felaktiga utbetalningar i trygghetssystemen (FUT), samt Lärarförbundet. Dessa har också avstyrkt förslaget.

Stockholm den 2 april 2008

Veronica Palm (s)

Ronny Olander (s)

Kurt Kvarnström (s)

Matilda Ernkrans (s)

Magdalena Streijffert (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Göte Wahlström (s)

Jasenko Omanovic (s)